

Ümit Kardeş: Ezidiler

Posted on 27/11/2014

İmparatorluk'ta, Anadolu'daki Aleviler gibi Ezidiler de bir kitap dininin mensupları olarak görülüyor, heretik (sapkın) sayılıp dışlanıyorlardı. Onlar da Ermenilere yönelik şiddet politikalarından nasiplerini aldılar. Ölümünden kurtulanlar zorla Müslüman yapıldı.

Cumhuriyetin Kürtlere uyguladığı asimilasyon politikası Ezidileri de kapsıyordu. Çünkü Ezidiler de Kürtçe konuşuyorlardı ve Kürtlerle bazı bakımlardan kültürel benzerliklere sahiptiler.

Devlet, Ezidilere vatandaşlık hakkı tanımış değildi. Nüfus cüzdanlarının din hanesine "dinsiz" yazdırmak istememeleri nedeniyle çarpı işareti konuluyordu. Bu işaret, Ezidilerin inançsız ve Allahsız olduklarının kabul edildiğini vurgulayan bir damgalamaydı. Zındık (Zerdüş'tün kitabı Avesta'dan ayrılıp, onun tefsiri olan Zend'e bağlı Manilere verilen ad-zandık) sayılmak toplumsal ve siyasi hareket imkânlarını sınırlıyordu. Damgalayarak tecrit etme ve hedef gösterme Ezidileri İslamlaştırmanın bir yolu olmuştu. Bir Ezidi'nin ifade ettiği gibi Ezidilerin yurttaş olarak kabul edilebilmesi için adeta öldürülmeleri ve yeniden Türk olarak doğmaları gerekiyordu. Ezidilerle ilgili algılama Kürtlerden de kötüydü. Çünkü onlar hem Kürt hem de Müslüman değildiler.

İmparatorluğun parçalanmasıyla oluşan yeni sınırlar Ezidileri birbirinden iyice ayırmış oldu. Hem dinsel hem de sosyal hayatta önemli bir role sahip olan Laliş Irak'ta, kimi Ezidi köyleri Suriye sınırları içinde kalmıştı. Şiilerin yaşadığı yerlerde ise Ezidilerin kendi kimlikleriyle yaşamaları mümkün değildi.

Ezidiler, dinî inançları nedeniyle zulme uğramışlardır. Ezidilik, İran'da düalist bir din olan

Zerdüşt dini, yine İran'da Mani'nin kurduğu aynı düalizmi devam ettiren Manicilik, Tasavvuf, Hıristiyanlık, İslam gibi din ve inanışlara ait birçok unsuru biraraya getirmiştir. Ezidi dini, kurallar, yasaklar, buyruklar, ritüeller, anlatılar ve mitlerden oluşmuştur. Büyük saygı duydukları, kuş şeklinde tasvir edilen Melek Tavus, Müslüman ve Hıristiyanlar tarafından cennetten kovulan melekle yani Şeytanla bir tutulduğundan Şeytana tapanlar olarak görülmüş, Müslüman ve Hıristiyan komşuları tarafından dışlanmış ve hatta lanetlenmişlerdir. Yönetimler ise bu algıyı desteklemiş ve bu halka şiddet ve asimilasyon politikaları uygulamışlardır.

Ezidiler, genellikle Kürtlerle aynı etnik kökten geldiklerini kabul etmemelerine rağmen asimilasyona uğrayarak Kuzey Kürtçeyi (Kırmançî) benimsemişlerdi. Kimi Ezidiler Ermenistan'da kalırken, Kürt etnik kimliğine sahip çıkan Ezidilerin büyük çoğunluğu ise Rusya'ya ve Avrupa'ya iltica etti.

1960'lara kadar Ezidiler hep Müslüman komşularının tehdidi altında kırsal kesimde tarım yaparak yaşadılar. Türkiye'de Ezidi diasporasının tarihi 12 Eylül 1980 askerî darbesinden sonra ivme kazandı. Sol gruplara yakınlık gösteren Ezidiler, PKK'ya karşı korucu olmayı da reddedince doğrudan devlet düşmanı sayıldılar. Bu olaylarla birlikte politik çatışmaların şiddetlenmesi sonucu Ezidi toplumu radikal bir toplumsal, siyasi ve ekonomik altüst oluş yaşadı. Ezidilerin çoğu ülkeyi terk ederken sahibi oldukları tarlaları geride bıraktılar. Bu tarlalar kolaylıkla koruculara devredildi. Böylece bölgenin en eski halklarından biri olan Ezidiler izleriyle birlikte silindiler. Ezidilerin toplumsal dönüşümü asıl diasporayla başlayacaktı.

Ortadoğu coğrafyasının bu kadim halkının çilesi son uğradıkları katliamla sürmekte.

Kaynak: [Taraf](#)